

Karolina Alveryd
Utredare
Juridiska fakultetskansliet

Områdesnämnden för humanvetenskap

Remiss: Kraftsamling mot antiziganism (SOU 2016:44)

Stockholms universitet har anmodats yttra sig över slutbetänkandet från Kommissionen mot antiziganism.

Juridisk fakultetsnämnden, som stödjer den allmänna inriktningen av kommissionens förslag, fokuserar på de juridiskt relevanta aspekterna av betänkandet.

Fakultetsnämnden instämmer i att det är de mänskliga rättigheterna som ska läggas till grund för svenska myndigheters agerande (ss 103 och 112). Argument om svårigheter med ”perspektivträngsel” kan inte accepteras; svenska myndigheter ska alltid såväl undvika som förebygga diskriminering och måste därför i varje enskilt fall inta det perspektiv som är adekvat. Eventuella svårigheter får åtgärdas genom utbildning.

Fakultetsnämnden instämmer också i kommissionens slutsatser att tillsyn och sanktioner är viktiga medel för att komma tillrätta med försummelser eller missgrepp inom myndigheter liksom med hatbrott och andra uttryck för antiziganism bland allmänheten. Diskrimineringsombudsmannen har förstås en viktig roll i detta avseende, liksom polisen, men alla myndigheter har ansvar inom sina respektive verksamhetsområden.

Fakultetsnämnden stödjer varmt förslaget att en officiell ursäkt bör framföras för de övergrepp som romer har drabbats av genom historien och att ursäkten bör framföras av statsministern vid en officiell ceremoni. Ursäkter för övergrepp mot minoriteter är långt ifrån unika, men har oftast gällt urfolk. En svensk ursäkt är väl motiverad mot bakgrund av det som dokumenterats i den sk vitboken (Ds 2014:8) och skulle dessutom kunna utgöra en förebild för andra länder i Europa (ursäkter för olika former av övergrepp har redan gjorts av bl a de norska, schweiziska och tjeckiska regeringarna). Av samma skäl bör regeringen initiera inrättandet av minnesmärken och minnesdagar.

Fakultetsnämnden har redan tidigare, i remissvaret till betänkandet från Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige (SOU 2010:70), uttryckt stöd för förslaget att en nationell institution för mänskliga rättigheter ska inrättas samt har i detta remissvar också angett vissa synpunkter på hur det skulle utformas och på dess samspel med existerande organ.

Fakultetsnämnden stödjer förslaget att Sverige bör ratificera protokoll 12 till Europakonventionen. Detta protokoll vidgar statens ansvar utöver artikel 14 i konventionen som även den handlar om diskriminering, men bara vad avser åtnjutandet av de rättigheter som finns i konventionen. Diskriminering i vardagslivet avser ofta

Juridiska fakultetsnämnden

företeelser som inte är direkt skyddade i Europakonventionen men som kan vara nog så viktiga, t ex olika former av bistånd från det offentliga eller tillträde till restauranger, m.m. Även om en ratificering av detta protokoll skulle kunna innebära vissa ytterligare bördor för Sverige bör vårt land ha råd med det, i solidaritet med utsatta grupper samt för att öka den internationella legitimiteten av detta internationella diskrimineringsförbud.

Av liknande skäl bör Sverige ratificera tilläggsprotokollet om individuell klagorätt till FN-konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen). Det är inte klart exakt hur långt konventionens skyldigheter sträcker sig, den praxis som finns i kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är inte lika rikhaltig som t ex Europadomstolens, och kommitténs yttranden kan i vissa avseenden sträcka sig utöver vad Sverige och andra stater förväntat sig. Samtidigt är dessa rättigheter för många människor nog så viktiga som de medborgerliga och politiska rättigheterna, vilka inte heller alltid är så klara, och ESK-konventionen innehåller ett viktigt förbud mot diskriminering vad gäller åtnjutandet av dessa rättigheter. Sverige ratificerade redan år 1971 protokollet om individuell klagorätt vad gäller medborgerliga och politiska rättigheter och det finns enligt juridiska fakulteten inga bärande skäl för varför en ratifikation av motsvarande protokoll för ESK-konventionen inte skulle vara möjlig.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jonas Ebbesson. Yttrandet har beretts av professor Pål Wrangé. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jonas Ebbesson

Karolina Alveryd